

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN ALINDIĞI ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ: BİR META-TEMATİK ÇALIŞMA

REVIEW OF STUDIES IN WHICH CLASSROOM TEACHERS' OPINIONS ON VALUES EDUCATION ARE OBTAINED: A META-THEMATIC STUDY

 Hüsnu Yusuf BİÇER¹

 Ahmet YÜCEL²

 Güzde SUBAŞI³

 Hatice ÇETİNKAYA⁴

¹ Sorumlu Yazar: Bilim Uzmanı Sınıf Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, josif38@hotmail.com

² Sınıf Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, ahmetyucel38@hotmail.com

³ Sınıf Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, gozde1138@gmail.com

⁴ Okul Öncesi Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, abduhahcetinkaya4238@gmail.com

Received / Alınma: 24.01.2024

Accepted / Kabul: 21.03.2024

ÖZET

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşlerini meta-tematik analizi yaparak incelemektir. Bu amaç etrafında konu bağlamında değerler eğitimi çalışma grubu bağlamında sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin alınması gibi ölçütler üzerinden tercih edilmiştir. Bu çalışmada meta-tematik yöntem tercih edilmiştir. Toplanan veriler içerik analiziyle analiz edilerek yeniden kod ve temalar oluşturulmuştur. Araştırma bulgularında değerler eğitiminde karşılaşılan sorunlar; iletişim teknolojileri, aile ve çevre, okul yönetimi ve resmiyet sorunu, öğretim programı, öğretmen tutumları, okul şartları, materyal eksikliği, öğrencilerin gelişimine uygun olmaması gibi temalara ayrılmıştır. Değerler eğitiminde karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerinde ise; kitap ve yardımcı materyaller, paydaşlarla irtibat, eğitim sürecini zenginleştirmek, öğretmen ve yöneticilerin geliştirilmesi, aile ve çevre ile ilişkiler, devlet tutumu, öğretim programları gibi temalara ayrılmıştır. Değerler eğitimine yönelik ayrı bir ders olmasına dair farklı görüşler olmasıyla beraber, değerler eğitiminde yapılan çalışmalar görsel ağırlıklı, edebi ve sanat ağırlıklı, teknoloji entegreli, uygulama ağırlıklı, bilişsel ağırlıklı, okul dışı çalışmalar olarak temalaştırılmıştır. Bu sonuçlar etrafında ise; değerler eğitiminde veliler ile sık görüşmeler yapıp öğrencilerin değerleri içselleştirmesine yardımcı olunması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenleri, Değerler Eğitimi, Meta-Tematik Çalışma.

ABSTRACT

This research aims to examine classroom teachers' views on values education by making a meta-thematic analysis. For this purpose, the subject was preferred based on criteria such as taking the opinions of classroom teachers in the context of the values education working group. Meta-thematic method was preferred in this research. The collected data were analyzed with content analysis and codes and themes were created again. In the research findings, problems encountered in values education are divided into themes such as family and environment, school management and formality problems, curriculum, teacher attitudes, school conditions, lack of materials, and not being suitable for the development of students. In the solution suggestions for the problems encountered in values education; It is divided into themes such as books and supplementary materials, contact with stakeholders, enriching the educational process, development of teachers and administrators, relations with family and environment, state attitude, and curriculum. Although there are different opinions about having a separate course for values education, the studies carried out in values education have been thematized as visual-oriented, literary and artistic-oriented, technology-integrated, application-oriented, cognitive-oriented, and out-of-school studies. Around these results; In values education, it may be recommended to have frequent meetings with parents to help students internalize values.

Keywords: Classroom Teachers, Values Education, Meta-Thematic Study.

1. GİRİŞ

Amerika Birleşik Devletleri 26. Başkanı, politikacısı ve tarihçisi olan Theodore Roosevelt'in "*Bir insanı ahlaken eğitmeden, sadece zihnen eğitmek topluma bir bela kazandırmak demektir*" ifadesi eğitim öğretim sürecinde zihni eğitimin yanında ahlaki eğimin de gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Hem zihni hem de ahlaki eğitimlerin yapılabilmesi için birtakım kazanımların aktarılması hedeflenmektedir. Bu kazanımlar genel olarak bilişsel, psikomotor ve duyuşsal olarak üç kısma ayrılır (Keskin, 2016). Öğrencilerin bu kazanımlardan bilişsel ve psikomotor kazanımların yanında özellikle bu öğrenmeleri tamamlayan duyuşsal kazanımlara da ulaşmaları çok önemlidir. Duyuşsal alanın temeli değer ve tutumların gelecek nesillere aktarılması üzerine kuruludur. Bu sebeple değerler bireylerin yaşamlarında işaret levhaları gibidir. Zorlu ve sıkıntılı durumlarda bireylere hazır bulunuşluk oluşturup yol gösterirler. Özellikle değerlerin göz ardı edilerek yaşanması durumunda olumsuzluklarla karşılaşmak kaçınılmaz hale gelmektedir (Aydın & Akyol Gürler, 2013). Değerler eğitiminde tekdüze bilgilendirmek yerine öğrencilerdeki kişilik gelişimi noktasında, bireylerin toplumsal anlamda sorumluluklarının farkına varmasını sağlamak amaçlanmaktadır. Kendi değerlerini yaşayan ve yaşatan, toplum değerlerini benimseyip içselleştiren bir toplum oluşmasıyla topluma uyum sağlayabilen, topluma kültürel aidiyet duygusuna sahip olabilen kişiler yetişmiş olur (Süslü, 2021; Ulusoy & Arslan, 2016). Toplumun manevi taşları olan değerler insan davranışlarına rehberlik ederek, toplumda huzurlu yaşanabilmesine yardımcı olur (Yazar, 2012). Bu sebeple toplumların gelecekte iyi anlamda yetişmiş ve karakter bağlamında sağlam insanlara bağlıdır (Avcı, 2007; Dilmaç & Şimşir, 2016; Yel & Aladağ, 2009). Bu açıdan bir toplumdaki değer yargıları gelecek nesillere ne kadar aktarılırsa, o toplumun diğer toplumlar içerisinde önemini kaybetmesi de o derece zor olur (Karamustafaoğlu & Amanat, 2017). Bundan dolayı öğrenim çağında olan her şahsın uygun ve olumlu ahlaki kararlar ve davranışlar sergilemesine yardımcı olabilecek değerler ve becerilerle donatılması gerekmektedir (Dilmaç, 2007). Bu gayelerle yetiştirilmek istenen çocuklara yönelik eğitim sistemine ve sistemin uygulayıcısı konumunda olan okullara ciddi görevler düşmektedir. Okullar ailede kazanılan değerlerin pekiştirilmesinde ve yeni değerlerin kazandırılmasında önemli bir konumdadır (Çelikkaya & Kürümoğlu, 2017). Okullarda çocukların gelişim dönemleri dikkate alındığında değerler eğitiminin küçük yaşlardan itibaren verilmesi durumunda çocuklarda değerler konusunda duyarlılık oluşmasına ve değerlerin kalıcı hale gelmesine zemin hazırlayacaktır (Gülmüş, 2015). İnsanların belli yaş seviyesinden sonra mizaç ve karakterlerinin değişmesinin daha zor olacağı düşünüldüğünde ilkökul kademesindeki değerler eğitimi uygulamaları önemli görülmektedir (Kurtulmuş, vd., 2014). Bu yaşta çocuklar hızlı gelişim gösterdikleri için değerler oluşmaya başlamaktadır. Bu dönemdeki çocuklara rehberlik etmek ve yönlendirmek daha kolaydır (Aydın, 2019). Bu sebeple bu çalışmada ilkökul kademesinde değerler eğitimine uygun öğrenme ortamının hazırlanması ve bu yaşta çocukların sınıf öğretmenleriyle yapacakları etkinlikler potansiyel faydasına dikkat çekilmiştir. Değerler eğitiminin gelişmesi özellikle ilkökulda öğrencilerin ve toplumun ihtiyaçlarına hitap edecek ve sorunlarını çözebilecek uygulamaların yapılması ile mümkündür. Bu durum aynı zamanda bireyin dengeli bir kişilik geliştirmesine yardımcı olur (Gözel, 2018). İşte bu noktada öğrencilerin nitelikli bir değerler eğitimi boyutunda en kilit öge olarak öğretmenler ön plana çıkmaktadır (Aktepe, vd., 2020; Aydın, 2019).

Öğretmen sınıf ortamlarını değerler eğitimiyle bütünleştirmeli ve toplumsal değerleri rol model olarak öğrencilerine aktarmalıdır (Ada Baysal & Koruyucu, 2005; Akbaş, 2008). Öğretmenlerin de mesleki bilgi noktasında öğrencilere bu değerlerin aktarılmasında uygun yöntem teknik bilgisine sahip olması önem arz etmektedir. Çünkü etkinliklerle zenginleştirilmiş bir ortamda

öğrencilerin yaratıcılıkları geliştirebilir, karşılaştıkları sorunlara çözüm üretebilecekleri şartlar sağlanıp öğrencilerin inisiyatif alma imkanı oluşturulabilir (Tekin & Bedir, 2019). Öğretmenlerin öneminden hareketle özellikle küçük yaştaki çocukların bu değerleri ve kavramları edinmesinde kilit öge olarak sınıf öğretmenleri ön plana çıkmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin de değerler eğitiminde birçok sorumluluğu vardır. Özellikle ilkökul kademesinde öğrenciler öğretmenlerini gözlem, taklit ve sosyal öğrenmelerle örnek almakta oldukları için bu süreçte sınıf öğretmenleri jest mimikleri, hal ve hareketleri, tutumları, davranışları noktasında öğrencilerinin bir kamera gibi olduklarını düşünerek rol model içerisinde olması gerekmektedir. Bu kapsamda özellikle küçük yaşlarda edinilmesi gereken bir kavram olan değerlerin çocuklar tarafından içselleştirmeleri için sınıf öğretmenlerine çok büyük sorumluluklar yüklemektedir. Bu sorumluluklar etrafında sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin meta tematik yöntemle derlenmesi genel görüş edinilmesi açısından faydalı olacaktır. Meta tematik çalışmalar belirlenmiş bir konuda ulusal veya uluslararası alanda nitel yöntemde yapılmış, doküman incelemesine dayalı olarak toplanan verilerin ortak bir bağlamda ele alınıp yeniden kod-kategori-tema şeklinde ifade edilmesidir (Batdı, 2019). Bu açıdan incelendiğinde değerler eğitimine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin elde edildiği nitel çalışmalarda görüşler derlenip, yeniden kod-kategori-tema bağlamında incelenmesi yapılmıştır. Bu yüzden literatüre farklı bir bakış açısı sunması bakımından önemli görülmektedir.

Değerler eğitimine yönelik literatürde birçok çalışma mevcuttur. Değerler eğitiminde herhangi bir edebi eserin incelemesinin yapıldığı çalışmalar (Akkaya, 2013; Aksakal, 2020; Atmaca, 2011; Aydın & Öksüz, 2021; Balcı, 2018; Çırak, 2013; Kaçmaz, 2020; Kumbasar, 2011; Memiş, 2013; Ulun, 2022; Yağcı, 2012), ders kitaplarının değerler eğitimi bağlamında incelendiği çalışmalar (Alıcı, 2019; Erdönmez, 2019; Kafadar, 2019; Taçyıldız & Güney, 2023) değerler eğitimine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin alındığı çalışmalar (Gürel, 2016; Gürkan, 2017; Kara, 2017; Karamustafaoğlu & Amanat, 2017; Kurtulmuş vd., 2014; Memiş & Güney Gedik, 2010; Yaşar, Gültekin & Bayır, 2013; Yurtal & Yontar, 2006; Yıldırım & Turan, 2015) olduğu görülmektedir. Bunun yanında değerler eğitimine yönelik derleyici nitelikte çalışmalarda literatürde mevcuttur (Adıgüzel & Ergünay, 2012; Baş & Beyhan, 2012; Elbir & Bağcı, 2013; Gözler vd., 2020; Kara, 2018; Kardaş & Cemal, 2017; Meydan, 2019). Bu derleyici çalışmaların çoğu bazı sınırlayıcı kıstaslar etrafında şekillenmektedir. Örneğin; Kara (2018) çalışmasında değerler eğitiminde dil olgusunun değer olarak görülmemesi üzerine, Elbir & Bağcı (2013) çalışmasında lisansüstü düzeydeki değerler eğitim çalışmalarına yönelik incelemeler yaparken, Kardaş & Cemal (2017) çalışmasında Türkçe öğretiminde değerler eğitimi üzerine çalışmaların incelemesi, Gözler vd. (2020) farklı değişkenler etrafında değerler eğitiminin incelemesini yapmışlardır. Görüldüğü üzere bu kıstaslar arasında çalışma grubunun üzerinden derleme değerler eğitimi çalışmalarının olmayışı ve daha önce değerler eğitimi üzerine yapılmış meta tematik analizle çalışmasının olmaması bu çalışmanın yapılma ihtiyacının çıkış noktasıdır. Bu çalışmanın diğer çalışmalardan farkı ise; değerler eğitimine yönelik görüş belirten öğretmenler içerisinde spesifik olarak sadece sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi açısından ve bunun incelemesinin de meta tematik bir yöntemle yapılmış olması diğer çalışmalardan farkını ortaya koymaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Türkiye’de sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşlerinin meta-tematik yöntemle incelenmesinin yapılmış olduğu bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Türkiye’de sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde karşılaştıkları sorunlar nasıldır?
2. Türkiye’de değerler eğitiminde karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri nasıldır?
3. Türkiye’de değerler eğitiminin müfredattaki konumuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nasıldır?
4. Türkiye’de değerler eğitiminin öğrencilerdeki davranış değişikliğine etkisi hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri nasıldır?
5. Türkiye’de değerler eğitiminde kullanılan çalışmalara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri nasıldır?

2. YÖNTEM

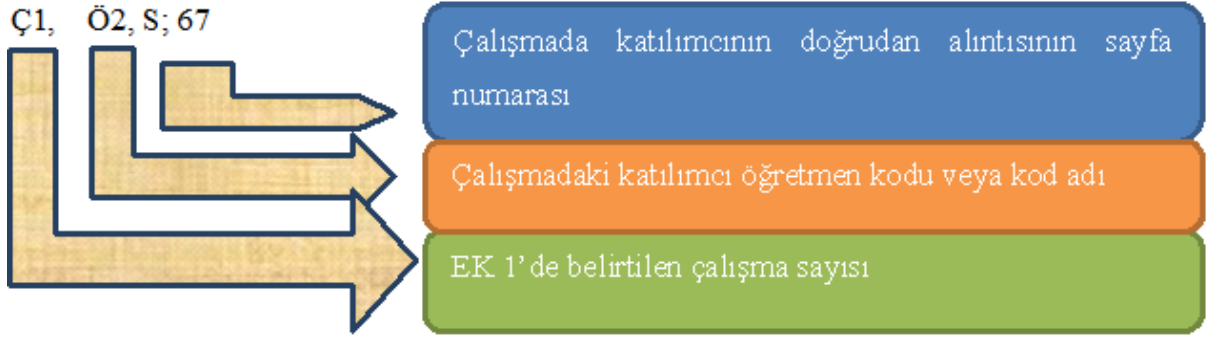
2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik literatürde yayımlanmış birincil nitel çalışmaların bulguları dikkate alınmış ve bu çalışmaları bütüncül bir sonuç ile ortaya konulmuştur. Bundan dolayı meta tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Meta tematik analiz doküman incelemesi temel alınarak, metinsel içeriğe dönük çalışmalardan hareketle yeniden tema ve kodlar oluşturularak, incelenen çalışmalardaki nitel bulguları harmanlamayı hedeflemektedir. Bu analiz türünde belirli bir araştırma konusunun etrafında yapılmış olan nitel çalışmaların bulgularının ortak bir çıkarımda bulunularak tekrardan tema ve kodlar oluşturulması, anlamlandırılması söz konusudur (Batdı, 2019). Meta tematik analiz doğrudan doğruya katılımcı görüşlerine odaklı bir çalışma türü olduğu için geçerlik ve güvenilirlik bağlamında sağlam temellere dayanmaktadır (Batdı & Anıl, 2020). Bu sebeple yapılan bu incelemelerde sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine dönük görüşlerinin alındığı nitel çalışmalar ve katılımcılar görüşlerini içeren çalışmalarda bulunan doğrudan alıntılarla yeniden kod-kategori ve tema oluşturulduğu için meta tematik analiz kullanılmıştır.

Etik Onay: Çalışma konusu etik kurul iznini gerektirmemektedir. Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder.

2.2. Analize Dâhil Edilen Çalışmalar

Meta tematik analiz kapsamında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezi ve Google Akademik veri tabanlarından yapılan taramalarda ilgili çalışmalara ulaşılmıştır. Veri tabanları kullanılarak ulaşılan çalışma sayısı 96 tanedir. 96 çalışmanın 74 tanesi YÖK Tez Merkezinden ulaşılırken, 22 tanesi Google Akademik’ten ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan başlıklarının sınıf öğretmenlerini ilgilendirmeyen 47 çalışma elenmiştir. Meta tematik analize uygun kriterleri sağlamayan (nitel olmayan) çalışmalardan 13 tanesi farklı araştırma yöntemi olması sebebiyle elenmiştir. Çalışmaların içeriklerinin değerlendirilmesi aşamasına geçildiğinde ise 36 nitel çalışmanın içerisinde 10 çalışma yetersiz bulunduğu için (bulguların doğrudan alıntılarla desteklenmemesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının net ifade edilmemesi) elenmiştir. Araştırma kriterlerine uymayan çalışmalar dışarıda bırakıldıktan sonra toplamda 26 çalışma araştırmaya dâhil edilmiştir. Çalışmalar bulgularda ifade edilirken örnek olarak verilen aşağıdaki yöntem kullanılmıştır: Örneğin Ç1, Ö2, s;67:

Şekil 1. Doğrudan Alıntıda Kullanılan Kodlama Sistemi Örneği

Şekil 1'de görüldüğü üzere bulgular bölümünde katılımcıların doğrudan alıntılarının ne şekilde verildiği belirtilmektedir. Ancak bazı çalışmalarda katılımcıların kimler olduğu belirtilmediği için katılımcının kod ismi belirtilmemiştir. Bu çalışmalarda çalışmanın kodu ve sayfa numarası verilmiştir.

2.2. Veri Toplanması ve Analizi

Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi üzerindeki görüşlerinin elde edildiği çalışmaların meta tematik yöntemle derlemesinin yapıldığı bu çalışmada veriler doküman incelemesi yöntemiyle toplanmıştır. Doküman incelemesi metinlerdeki alt anlamları yakalamayı amaçlayan bir güç analizidir (Altheide & Schneider, 2013). Doküman incelemesi metne gizlenmiş mesajlara ulaşmak ve bunları belli bir bütünlük içinde yorumlayıp yeni bir metin oluşturmak için yapıldığından bu çalışmada önce yüzeysel okumayla başlanmış. Daha sonra da derin okuma yapılmıştır. Buradan hareketle incelenen çalışmaların içerisinde yer alan nitel kısım bulguları araştırmacılar tarafından tekrardan kod, kategori ve tema bağlamında içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde veriden kodlara ait alt tema ve temaların çıkarılması hedeflenmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Yukarıda ifade edildiği şekilde verilerin toplanması sürecinde öncelikle bu çalışmaların hepsinin kod kategori ve temaları incelenerek ayrı bir sayfaya listelenmiştir. Daha sonra öne çıkan bu temaların hangi yönlerden benzer oldukları belirlenmiştir. Benzerliklerin daha açık anlaşılması için yeni kod kategori ve temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kod, kategori ve temalar tablolarla yorumlanmasıyla birlikte doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

2.3. Geçerlik ve Güvenirlik

Bu çalışmada iç geçerliliği sağlamak için verilerin ölçmek istenilen durumla ilişkilendirilmesi yapılmış olup, çalışmanın yöntemi açıklanmıştır. Dış geçerlilik için araştırmanın sınırlılıkları belirlenmiş, bulgular açık bir şekilde sunulmuş, bulgular araştırma felsefesiyle bağlantılı olması sağlanmış, çalışma bulguları diğer çalışmalarla desteklenmiş veya karşılaştırılmıştır.

İç güvenirlik için veriler doğrudan yorumsuz bir şekilde sunulmuş ve doğrudan alıntılarının hangi çalışmada, hangi kişinin, kaçınıcı sayfada olduğu belirtilmiştir. Verilerin analizinde araştırmanın amacına uygun olmayan veriler elenmiştir, araştırmanın soruları ve bulguların uyumluluğu sağlanmıştır. Dış güvenirlik için ise araştırmanın yöntemi, veri toplama araçları, veri analizi detaylıca açıklanmış, sonuçlarla veriler arasında ilişkilendirme açık net bir şekilde belirtilmiş ve araştırmacının tarafsız objektif yaklaşımı çalışmada yansıtılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma amacı ve alt soruları doğrultusunda elde edilen bulgular, tablolarla sunulmuştur.

Türkiye’de sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde karşılaştıkları sorunlar nasıldır? sorusuna ilişkin birincil araştırmaların bulguları incelendiğinde Türkiye’de sınıf öğretmenleri değerler eğitiminde karşılaştıkları soruna yönelik iletişim teknolojilerinin etkisi, aile ve çevre, okul yönetiminin tutumu, öğretim programı, öğretmen tutumları, okul şartları, materyal eksikliği, öğrencilerin gelişime uygun olmaması temaları ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara ilişkin bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlar

Tema	Kod
İletişim Teknolojileri Sorunu	Sosyal Medya
	Televizyon
	İnternet
	İnternet Oyunları
Aile ve Çevre Sorunu	Çocuğun Bencil Yetiştirilmesi
	Ailenin Parçalanmış Olması
	Okuldaki Değerler Eğitim İle Ailenin Değerler Eğitiminin Çatışması
	Ailenin İlgisizliği
	Veli Profili
Okul Yönetimi ve Resmîyet Sorunu	Okul Yönetimi Tutumu
	Prosedürlerin Fazlalığı
Öğretim Programı	Süre Sorunu
	Değerler Eğitiminin Teorik kalması
	Tüm Değerleri Kapsayıcı Olmaması
Öğretmen Tutumları	Değerler Eğitiminin Üzerinde Durmaması
	Yöntem-Teknik Bilgi Eksikliği
	Değerler Eğitimi Bilgi Eksikliği
Okul Şartları	Değerler Eğitiminde Rol Model Olamama
	Fiziki Şartların Eksikliği
	Sınıf Mevcudiyetinin Fazlalığı
	Okulun Değerleri Edindirmedeki Etkisizliği
Materyal Eksikliği	
Öğrencilerin Gelişimine Uygun Olmaması	

Yukarıda belirtilen sorunlardan televizyonun ve internetin, değerlerin kalıcı olmasında olumsuz etkisini ifade eden Ç1, Davut, s;170’un ifadesinde şunları belirtmiştir: “*TV en büyük düşman. Çevresel etmenler, tv, internet bizim değerler vermemizi ve kalıcı olmasını engelliyor*”. Aynı şekilde Ç1, Demet, s;171’de kitle iletişim araçlarının olumsuz etkisini “*Kitle iletişim araçları da çocukları olumsuz yönde etkileyebiliyor. Oynadıkları oyunlar şiddet içerikli. İzledikleri programlar sorunlu*” şeklinde ifade etmiştir. Katılımcıların bazılarının görüşleri ise şunlardır:

Ç2, E9, s;70 “*Artık sosyal medya dediğimiz bir olay var. Örneğin kavgalı, dövüşlü, programlar kanallarımızda sürekli yayımlanmakta olduğunu, bunların bizim verdiğimiz değerler eğitimini neredeyse tamamen etkisiz hale getirdiğini görmekteyiz.*”

Ç11, E5, s;60 “*Çocuklar internette ve televizyondaki olumsuz davranışları, konuşmaları, kıyafet tarzlarını daha fazla rol model olarak benimsiyor. Hatta bazı öğrenciler, izledikleri dizideki*

karacterin davranışlarını olduğu gibi bire bir taklit ediyor. Sadece öğrencilerde değil ailelerde kültürümüze ve değerlerimize aykırı taklit ve yaşantılar oluşuyor.”

Ç11, K4, s;59-60 *“Tabi belli ölçülerde öğretmen olarak bizim rol model davranışlarımız öğrencileri etkiliyor. Ancak ne yazık ki, son yıllarda öğretmen ve aileden çok televizyon dizileri, internet, facebook, yani sosyal medya öğrencileri etkisi altına almış durumda. Maalesef facebook ilkokul çağına kadar insanların hayatına girmiş durumda*

Ç14, K6, s;49 *“Öğrenciler TV dizilerinden ve internetten etkilenerek değerlerimize aykırı yanlış bilgiler ediniyorlar”. Ç14, K6, s;49 ise “TV ve internetin olumsuz etkisi ve kültür değerlerimize ters yayınlar”*

Ç19, K4, s;742 görüşünü *“Değerler eğitiminin önündeki en büyük engel kesinlikle kitle iletişim araçları. Çocuğun internette oynadığı şiddet içerikli oyundan, ailesi ile birlikte ahlaka aykırı izlediği diziler önemli bazı değerlerin kazanılmasını engeller.”*

Ç19, K4, s;742 *“İnternet ise sınırsız bir dünya, olumlu ve olumsuz davranışların tamamını içermekte ancak bu davranışların iyi-kötü, olumlu-olumsuz diye değerlendirmeleri bulunmamakta, bu dünyaya giriş yapan öğrenci ahlaki değerleri oluşmadığı için gördüğü davranışı kopyalıyor buda eğitimde boş bir araziye ev yapmak yerine yapılan evi yıkıp yapmaya mecbur bırakıyor.”*

Ç15, Ö10, s;57-58 *“Bugün televizyonda, internette veya sosyal medya platformlarında çocuklar çok da iyi örneklerle karşılaşlarına çıkmıyor. Sosyal medya platformlarında hesap açıp kullanma yaşı baya düşmüş durumda tv dizilerine baktığınızda bütün dizilerde çok eşlilikten holdinglere, para pul meselelerinden dolandırıcılığa, silahlı görüntülerin olduğu diziler en çok reyting alan programlar oluyor. Hiçbirinde de bir değer aktarımı söz konusu değil. Ama çocuklar gece yarısına kadar bunu izleyip sabah okula geliyor ve ben de çocuğa barış, sevgi, hoşgörü, kardeşlik diyorum. Tabi ki bu söylediklerim havada kalıyor.”*

Ailenin parçalanmış olmasının değerler eğitiminde sorun teşkil ettiğini belirten görüşler arasında Ç2, K2, s; 64 *“Öğrencilerin hem ekonomik hem de sosyokültürel açıdan sıkıntılı ailelerden geldiğini” söylemiştir. Sınıfında yedi tane parçalanmış aile çocuğu olduğunu belirtmiştir”* şeklinde görüş belirtirken, Ç17, Ö3, s;905 şunları ifade etmiştir: *“Öğrencinin aile eğitimi ile çelişirse güçlükler yaşanıyor”.*

Katılımcıların bazılarının görüşleri ise şunlardır: Ç11, K2, s;57 *“Okulda öğretilenlerin aksini evde yaşadığı zaman öğrencide gözlenen değişim kayboluyor. İnanma ve uygulamada problem yaşanabiliyor ve tek başıma bunu değiştirmek mümkün olmayabiliyor”*

Ç14, K1, s;49 *“Öğrenci velilerinin ve aile fertlerinin değer eğitimi konusunda ilgisiz kalması.” Ç14, K32, s;49 “Çocukların bencil yetişmesi sorun yaratıyor. Çocuklara aileler tarafından hep ben duygusu aşılandığı için biz duygusuna zor varılıyor...”*

Değerlerin öğrencinin gelişim dönemine uygun olmamasının sorun olduğunu belirten çalışmalarda söz konusudur. Bu çalışmalardaki katılımcıların bazılarının görüşleri şunlardır: Ç2, E4, s;64 *“Değerlerin öğrencilerimize aktarımı noktasında en büyük sıkıntımız okutmuş olduğumuz yaş grubu itibarıyla değerlerimizin öğrencilerimize soyut gelmesi. Yani somut işlemler döneminde olan öğrencilerimize vermiş olduğumuz değerler çok havada kaldığını”, Ç5, K12, s;99 “Genel olarak değerler eğitimi soyut olduğu için çocuklar çoğunda zorlanıyor. Hoşgörü, adalet, empati gibi kavramlar çocukların anlamayacağı kavramlar.”*

Ç23,...s;76 “Çocuklarımıza özellikle köy bölgelerinde kapasitelerinden daha ağır programlar uygulanmaya çalışılıyor. Bu nedenle de verim yeterli olmuyor. Soyut olduklarından çocuklar anlamakta zorluk çekiyor. Daha basit daha akılda kalır bir şekilde verilmesi iyi olacaktır.”

Sınıf öğretmenlerinin bir başka sorun olarak gördükleri durum akademik başarının değerler eğitiminden daha önemli olarak görülmesi olduğunu belirtmişlerdir. Bu duruma yönelik katılımcıların bazılarının görüşü şunlardır:

Ç2, E11, s;65 “Genellikle değerler eğitimi konusunu işlediğimiz zaman çocuklar için zaman kaybı olarak görülebiliyor. Çünkü şu anki eğitim sistemimize baktığımız zaman akademik başarı odaklı haldeyiz. Değerler eğitimi yüzeysel olarak kalıyor.”

Bir başka sorun olarak görülen konu ise okul müdürlerinin de değerler eğitiminde sorun çıkarabildiğinin ifade edilmesidir. Bu duruma yönelik katılımcıların bazılarının görüşü şunlardır:

Ç2, E2, s;68 “Bazı okul müdürlerinin resmi yazı ellerinde olmasına rağmen değerler eğitimi uygulama noktasında engel oluyorlar.”

Ç8, Ö4, s;2688 “Saygı değerini pekiştirmek için öğrencileri huzurevine götürmek istedim, birçok yerden izin almamız gerektiğini söylediler bu süreçlerde ister istemez bizi yoruyor. Bunların fazla olması ve böylece de değerlerin pekiştirilmemesi de olumsuz bir durum.”

Değerler eğitiminde sorun olarak görülen bir başka konu ise materyal eksikliği olarak görülmektedir. Bu duruma yönelik katılımcıların bazılarının görüşü şunlardır:

Ç3, K18; s;62'nin görüşünde “Değerler eğitiminde yapılan yanlışlar ve eksikler var. Bu yanlışların ve eksikliklerin kaynağı bence materyal eksikliği ve ders saatinin yetersizliği.”

Ç3, K9; s;62'nin görüşünde “Değerler eğitimi çoğu okulda yapılmış olmak için yapılıyor. Gerektiği kadar üzerinde durulmadığına inanıyorum. Sözle anlatılan değerler havada kalıyor. Öğrencilerin yaparak yaşayarak olaya katılmaları gerekir.”

Değerler eğitiminde aile ve çevrenin değer anlayışıyla okulda verilen değer anlayışının uyuşmamasının sorun olduğunu ifade eden katılımcı görüşleri de söz konusudur. Bu görüşlerden birisi olan Ç10,...s;8'in görüşünde “Değerler eğitimi çalışmalarımnda ailelerle işbirliği yapıyorum fakat başarılı olamıyorum. Okul ve öğretmenin değer yargılarıyla ailenin değer yargıları bazen örtüşmüyor. Aileleri bu konuda uyarmama rağmen yeterli verim alamıyorum.” gibi ifadeler belirtilmiştir.

Değerler eğitiminde okulun fiziki alt yapısının da sorun teşkil ettiğini belirten görüşler vardır. Bu görüşlerden Ç15, Ö20, s;67'de “Görev yaptığım köy okulunun fiziki yapısı ve imkânları değerleri eğitimi açısından elverişli değil. Milli bayramları kutlamak için uygun bir bahçemiz bile yok. Teknolojik alt yapı ve imkânlardan da yoksunuz. Bu da haliyle değerler eğitimini yürütürken güçlükler yaşamamıza neden oluyor.” şeklinde belirtmiştir.

Değerler eğitiminde bir başka sorun alanı olarak görülen kısım okuldaki ders müfredatının değerler eğitimine vakit ayırmaya müsait olmaması olarak gösterilebilir. Buna yönelik Ç24, K43, s;110 “Değerlerin kazanılma derecesi yetersizdir. Konuların yoğunluğu değerlerin kazandırılmasını ikinci plana atmaktadır.” şeklinde görüş belirtmiştir.

Türkiye’de sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri nasıldır? sorusuna ilişkin birincil araştırmaların bulguları incelendiğinde Türkiye’de sınıf öğretmenleri değerler eğitiminde karşılaştıkları soruna yönelik çözüm önerilerinde kitap ve yardımcı materyaller, paydaşlarla irtibat kurulması, eğitim sürecinin

zenginleştirilmesi, öğretmen ve yöneticilerin geliştirilmesi, aile ve çevre ile ilişkiler, devlet tutumu ve öğretim programları temaları ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara ilişkin bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2:Değerler Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

Tema	Kod
Kitap ve Yardımcı Materyaller	Ders Kitabındaki Etkinlikleri Arttırmak
	Ayrı Bir Kitap Bastırmak
	Ayrı Bir Etkinlik Kitapları Bastırıp Dağıtmak
	Eğitim İçeriklerini Zenginleştirmek
	Eğitim İçeriklerinin Öğretmen Erişimine Açılması
Paydaşlarla İrtibat	Aile
	Çevre
	Bakanlıklar, Sivil Toplum Kuruluşları
	Üniversiteler
Eğitim Sürecini Zenginleştirmek	Görseller Hazırlamak
	Öğrencilere Somutlaştırma Yapmak
	Değerler Eğitimini Güncel Hayatla İlişkilendirmek
Öğretmen ve Yöneticilerin Geliştirilmesi	Öğretmenlere Hizmet içi Eğitim Verilmeli
	Öğretmenin Rol Model Olması
	Yöneticilere Hizmet içi Eğitim Verilmeli
Aile ve Çevre ile İlişkiler	Çevrenin Sosyoekonomik Yapısı Dikkate Alınmalı
	Ailenin Bilinçlendirilmesi
	Ailelere Değerler Eğitiminin Devamı İçin İş Birliği
Devlet Tutumu	TV Programlarına Devlet Kontrolü
	Devletin Çalışmaları Geliştirmesi
Öğretim Programları	Ders Saati Eklenmeli
	Yeni Bir Ders Konulması

Değerler eğitiminde sorunlara yönelik çözüm önerilerinde farklı görüşler ön plana çıkmıştır. Bu duruma yönelik katılımcıların bazılarının görüşleri ise şunlardır:

Ç18, K15, s;745 “Aile eğitimi başta gelmeli. Çocuklara yönelik farklı etkinlikler olabilir. Televizyon dizi ve filmlerine RTÜK düzenlemeler yapabilir. Veliler, çocukları için sosyal medya düzenlemesi, kısıtlaması yapabilir.”

Ç18, K32, s;745 “Öncelikle sosyal çevrenin bilinçli olması gerekmektedir. Toplumdaki eğitimli bireylerin sayısını daha çok arttırmalıyız. Okul-aile-sosyal çevre iş birliği daha çok arttırılmalı, devlet yönetiminin değerler eğitimi konusunda daha çok etkinlik ve çalışma yapmaları gerekir. Ailelerin sabırlı ve özverili şekilde çocuğunu takip etmesi, davranışlarını gözlemleyip olumsuz durumlara karşı önlem alması gerekmektedir. Öğretim programında değerler eğitimi ayrı bir ders olarak müfredata eklenmelidir”.

Ç19, Ö6, s;2162 “Aileden sonra çocuğun ikinci evi olan okulda değerler eğitimine devam etmenin önemi büyüktür. Atalarımızın ağaç yaşken eğilir ya da Demir tavında dövülür atasözlerinin ışığında ilkökul çağındaki bireylere bu değerlerin kazandırılması için en uygun zamandır. Çünkü bir insan 7’sinde neyse 70’inde odur derler. Bu dönem hayatın en önemli dönemidir. Bu yüzden bu konunun üzerine eğilerek okullarda ciddi bir eğitimle verilmelidir” Ç6, İ9, s;25 “Öğretmenin eğitimde öğreticiliğinin artırılması için materyallerin (kısa süreli çizgi film ve kısa hikâyeler)kullanımı verimi artıracaktır”.

Ç13, Ö2, s; 4632 “Öğretmen rol model olmalıdır. Kendinde gösteremediğini, sunamadığını ne kadar aktarabiliriz”.

Ç25, Ö140, s;86 “Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilerek bu konunun daha yararlı hale gelmesi için çalışmalar yapılmalıdır” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Türkiye’de değerler eğitiminin müfredattaki konumuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nasıldır? sorusuna ilişkin birincil araştırmaların bulguları incelendiğinde Türkiye’de sınıf öğretmenleri değerler eğitiminin müfredattaki konumuna ilişkin ayrı bir ders olması gerektiği, ayrı bir ders olmasına gerek olmadığı ve hem ayrı bir ders olması hem de diğer derslere entegre şekilde olması gerektiğine yönelik temalar ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara ilişkin bulgular Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3: Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminin Müfredat Durumuna Yönelik Görüşleri

Tema	Kod
Ayrı Bir Ders Olmalı	Zorunlu Ders Olmalı
	Seçmeli Ders Olmalı
Ayrı Bir Ders Olmamalı	
Hem Ayrı, Hem de Diğer Derslere Entegreli Olmalı	

Sınıf Öğretmenlerinin değerler eğitiminin müfredat durumuna yönelik görüşleri incelendiğinde katılımcıların bazılarının görüşleri ise şunlardır:

Ç3, K14, s;65 “Ders olmalıdır. Hatta en baş mihver ders olması gerekir”

Ç3, K3, s;66 “Bu konuda tek başına bir ders olmalı yoksa konu havada kalıyor. Değerler eğitimi dersinde söz konusu değer hakkında bilgi verildikten sonra takibi yapılırken ve pekiştirmeçer verilirken tüm dersler göz önünde bulundurulabilir. Yoksa örtük olursa hakikaten mana da, konu da örtük kalıyor ve bir fayda sağlamıyor”

Ç7, Ö19, s;52 “Özel bir ders olarak verilmesi gerektiğini düşündüğüm için özel bir ders olarak işliyorum”

Ç17, Ö10, s;912 “İlkokulda bir ders saati olarak verilmesi gereklidir”.

Ç2, E4, s;54 “Değerler eğitiminin işte bu hafta saygı haftası, bu hafta sevgi haftası şeklinde yapılmaması gerektiğini düşünüyorum. Bu şekilde amacına tam olarak ulaşamıyor. Yani bu hafta saygı haftası da diğer hafta saygı haftası değil mi?”.

Ç17, Ö9, s;912 “Seçmeli ders olmasından daha verimli olacak, derslerin içinde konulara dağılması daha uygun”.

Ç7, Ö13, s;52 “Sınıfımda değerler eğitimi ders konuları içerisinde işliyorum. Ancak yeri geldiğinde özel bir ders olarak işlediğimde oluyor”.

Ç7, Ö17, s;52 “Bazen özel bir ders olarak işliyorum bazı zamanlarda da diğer derslerle ilişkilendirerek işliyorum. Diğer derslerden bağımsız düşünmek imkânsızdır. Hayat Bilgisi dersinin çoğu kazanımında değerlerden bahsediyor. Dolayısıyla da ilişkilendirerek işliyorum”.

Ç17, Ö13, s;912 “Zorunlu değil de seçmeli okutulabilir sınıf öğretmenleri”.

Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminin öğrencilerdeki davranış değişikliği hakkındaki görüşleri nasıldır? sorusuna ilişkin birincil araştırmaların bulguları incelendiğinde Türkiye’de değerler eğitiminin öğrencilerdeki davranış değişikliğine yönelik görüşlerine yönelik evet davranışa dönüşüyor, hayır davranışa dönüşmüyor ve kısmen davranışa dönüşüyor temaları ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara ilişkin bulgular Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4: Değerler Eğitiminin Öğrencilerdeki Davranış Değişikliğine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Tema
Evet Davranışa Dönüşüyor
Hayır Davranışa Dönüşmüyor
Kısmen Davranışa Dönüşüyor

Değerler eğitiminin öğrencilerdeki davranış değişikliğine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde katılımcıların bazılarının görüşleri şunlardır:

Ç9, Ö1, s;14 “Değerler eğitimi amaçları öğrenci davranışlarına tam olarak yansımamaktadır. Çünkü bu yaşta çocuklar algılamada güçlük çektikleri için bu kavramların öğretimi konusunda zorluklar yaşanmaktadır”.

Ç9, Ö14, s;14 “Maalesef öğrenci davranışlarına az yansıyor. Öğrenci davranışlarına yansıyabilmesi için önce ailenin sonra diğer çevrenin uygulamada öğrenciye örnek olması lazım”.

Ç11, K1, s;64 “Evet değişiklikler oluşuyor. Örneğin sevgi değeri üzerinde durduğumuz zaman sevgi ile ilgili şarkılar öğretiyoruz, çizgi filmler izletiyoruz, drama yapıyoruz. Öğrenci bunu yaparak yaşayarak öğrendiği için çok etkili oluyor ve kendi hayatında da uygulamaya başlıyor. Her sabah geldiğinde arkadaşlarına günaydın demeyi ihmal etmiyor. Arkadaşlarıyla iyi ilişkiler geliştiriyor”.

Ç3, K9, s;75 “Bence çoğunluk tarafından özüksense de bazı durumlarda ve kişilerde olmuyor. Bunun için aile çok önemli. Aileden de doğru atılım ve katılım olunca sonuç daha iyi oluyor”

Ç3, K15, s;76 “Yeterince özüksenmiyor. Değerler eğitiminin temelini ailede atıldığını düşünüyorum. Aile bu değerleri verememişse bu değerleri bizim vermemiz zorlaşıyor”

Ç3, K18, s;76 “Bence tam olarak özüksenmiyor ve davranış haline getirilemiyor. Ailedeki davranışsal yanlışlıklar düzeltilmedikçe çocukta tam olarak istenilen davranış sağlanamaz diye düşünüyorum. Aile eğitimi de gerekli”

Ç9, Ö6, s;14 “Tam olarak yansıdığı söylenemez. Sınıfın durumu, çocuğun ailesinin durumu, çocuğun çevresi bunları etkileyen faktörlerdir”

Ç12, ... ,s;14 “Burada aslında sorun yaşıyoruz. Tam bir değerlendirme yapamıyorum. Yani bu değeri kazanıp kazanmadığını ancak çocukların davranışlarıyla gözlemleyebiliyoruz. Bu şekilde gözlemleyebiliyorum”

Türkiye’de değerler eğitiminde kullanılan çalışmalara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri nasıldır? sorusuna ilişkin birincil araştırmaların bulguları incelendiğinde Türkiye’de değerler eğitiminde kullanılan çalışmalara yönelik sınıf öğretmenleri görsel ağırlıklı çalışmalar,

edebi-sanat ağırlıklı çalışmalar, uygulama ağırlıklı çalışmalar, teknoloji entegreli çalışmalar, bilişsel ağırlıklı çalışmalar, okul dışı çalışmalar gibi temalar ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara ilişkin bulgular Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5: Değerler Eğitiminde Kullanılan Çalışmalar

Tema	Kod
Görsel Ağırlıklı Çalışmalar	Afiş, Pankart, Slogan Hazırlama
	Pano Hazırlama ve Kullanma
	Resim Yaptırma
	Fotoğraf Yorumlama
Edebi ve Sanat Ağırlıklı Çalışmalar	Hikâye Oluşturma
	Atasözlerini Kullanma
	Şarkılar Kullanma
	Biyografi Kullanma
	Fıkra ve Öyküleri Kullanma
	Kompozisyon Çalışmaları Kullanma
	Çizgi Film ve Filmler İzleme
Uygulama Ağırlıklı Çalışmalar	Şiirleri Kullanma
	Drama Yaptırma
	Rol Yaptırma
Teknoloji Entegreli Çalışmalar	Oyun Oynama Veya Eğitici Oyunlar
	Projeksiyon Kullanma
Bilişsel Ağırlıklı Çalışmalar	Videolar İzleme
	Beyin Fırtınası yaptırma
	Soru-Cevap Çalışmaları
Okul Dışı Çalışmalar	Tartışma Ortamı Yaratma
	Geziler Yapmak
	Gözlemler Yapmak
	Kermes Düzenleme
	Ziyaretler Yapmak
	Röportajlar Yapmak
Kitap Okuma Etkinlikleri	

Değerler eğitiminde kullanılan çalışmalara yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde katılımcıların görüşleri şunlardır:

Ç3, K1, s;72 “Değerler eğitimini öğrencilere verirken canlandırma, empati kurma, video izleme, düşüncelerini sözlü ve yazılı olarak aktarma, gerçek hayattan örnekler sunma gibi yöntemler kullanıyorum”

Ç7, Ö2, s;56 “... Bunun için öncelikle ilgilerini çekebilecek çizgi filmler izletiyorum... Ayrıca sınıfta değerler eğitimiyle ilgili afiş ve panolar hazırlıyorum”

Ç7, Ö7, s;64 “Değerler eğitimini verirken daha çok videolar, görsel afişler, pankartlar kullanıyorum”

Ç2, E2, s;61 ise “... çocuklara beğendiğim çok hoşuma giden şiirleri ezberletiyorum. Geçmişte yaşamış kıymetli büyüklerimizin hayat hikâyelerini araştırıyorum... Ayrıca vermiş olduğum değerlerle ilgili müzik dersinde uygun şarkılar söylüyorum... Atasözlerinden en az elli tane atasözünü ezberleterek içeriklerini konuşturmaya çalışıyorum”

Ç11, E6, s;49 *“Değerler eğitiminde öğrencilerin seviyesine uygun olarak önemli şahsiyetlerin hayatlarından ve eserlerinden yararlanıyorum. Bunun öğrenciler üzerinde önemli değişiklikler meydana getirdiğini görüyorum. Bu tür çalışmalar kendi öz değerlerimize daha uygun düşmektedir”*

Ç20, Ö15, s;52 *“Değer öğretiminde kısa bir drama, izlenen video, izlenenler üzerine tartışma, verilen kısa ve bitirilmemiş öyküyü değer üzerine tamamlama gibi çalışmalar yeri geldikçe kullandığım yöntemlerdir”*

Ç21, K18, s;26 *“Genelde dersleri drama yoluyla yapıyorum. Çünkü kazanımların çoğu gerçek hayatla ilgili. Çoğu zamanda bahçeye çıkararak gözlem yapmalarını sağlıyorum”*

Ç16, Ö1, s:97 *“Genellikle sınıf içi görsel ve yazılı sunu ve etkinlikler yapıyorum. ... sınıf ve okul panolarına her ay belirli değerler ile ilgili süsleme faaliyetleri yapılır”*

Ç22, D3, s;935 *“Güzel bir davranış olduğunda ödüllendiriyorum. Ödül çok etkili doğru davranışları kazandırmak için. Sorgulamaya çok önem vermeye çalışıyorum. Onun neden böyle olduğunu sorguluyorum. Neden önemli olduğunu kavratmaya çalışıyorum. Beyin fırtınası yapıyorum. Soru - cevap yöntemi kullanıyorum”*

Ç26, G7, s;32 *“Drama etkinliği yapıyoruz. Meydana gelen olaylar üzerinde değerlendirmeler ve örneklemeler yaparak fırsat eğitimi sağlıyoruz”*

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Değerler eğitimine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin alındığı çalışmaların meta tematik analizinde sınıf öğretmenleri değerler eğitiminde birçok farklı sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu sorunlara yönelik ise farklı çözüm önerileri getirdikleri, ayrıca değerler eğitiminin ayrı bir ders olarak müfredata eklenmesi gerektiği hakkında çok fazla görüş olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin okulda edindikleri değerleri okul sonrası yaşamlarında davranışa dönüştürmesine ve davranış değişikliğine yönelik olumlu ve olumsuz görüşlerin olduğu, ayrıca değerler eğitimi çalışmalarında çok farklı yöntem ve tekniklerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ve öneriler şu şekilde özetlenebilir:

- Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde karşılaştıkları sorunlara yönelik olarak iletişim teknolojilerinin sorun yaratmasına yönelik Erbaş & Başkurt'un (2022) çalışmasında da televizyon, sosyal medya içerikleri gibi platformların değerler eğitimini olumsuz yönde etkilediğine yönelik görüşlerin tespiti bu çalışmanın bulgularıyla uyumluluk göstermektedir. Çünkü bu çalışmada da iletişim teknolojilerinin olumsuz etkilerinin değerler eğitimini etkilediğine yönelik görüşlerin olduğu kategori ve temalar tespit edilmiştir. Aynı şekilde Aydın (2019) çalışmasında da aile ve çevrenin tutumlarının öğretmenlerin değerle eğitiminde karşılaştıkları sorunlardan birisi olarak belirtilmesi bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Öğretmenlerin değerler eğitiminde sorun yaşadıkları bir başka temada ise öğretmen tutumlarıdır. Bu konuda öğretmenlerin değerler eğitimini önemsememesi, değerler eğitimindeki bilgi eksikliği, değerler eğitiminde öğrencilere rol model olamaması, öğretmenlerin yöntem ve teknik bilgisinin eksik olması gibi kategoriler bu çalışmada tespit edilmiştir. Bilir (2022) çalışmasındaki öğretmenlerin değerler eğitimi üzerinde durmaması, öğretmenin yöntem teknik bilgisinin eksik olması, öğretmenlerin değerler eğitimine dönük bilgilerinde noksanlık olması gibi bulgularla bu

çalışmanın bulguları örtüşmektedir. Bunun yanında literatürde öğretmenlerin değerler eğitimiyle ilgili bilgi eksikliğinin olduğu çalışmaların olması da bu sonucu desteklemektedir (Çetin & Ünsal, 2019; Tokdemir, 2007). Aydın (2019) çalışmasında öğretmenlerin değerlerin öğrencilerin gelişimine uygun olmadığını belirtmesi, okullardaki materyal eksikliğinin sorun olduğunu belirtmesi, okul kurumunun varlığının öğrencilerin sosyal değer gelişimini engelleyici olduğunu belirtilmesi gibi bulgularıyla bu çalışmanın bulguları birbirini destekler durumdadır. Ergün & Koç (2022) çalışmasında öğretmenlerin değerler eğitiminin teorik olarak kalmasının, öğretmenlerin rol model olmamalarının, değerler eğitime yönelik süre sorunu olmasının, ayrıca değerlerin tüm değerleri kapsamaması gibi sorunların olduğuna yönelik çalışması ile bu çalışmanın bulguları örtüşmektedir.

- Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik önerilerine yönelik olarak bu çalışmada kitap ve yardımcı materyaller, paydaşlarla irtibat, eğitim sürecinin zenginleştirilmesi, aile ve çevre ile ilişkiler, devletin tutumu, öğretim programlarının güncellenmesi, öğretmen ve yöneticilere dönük hizmetiçi eğitim faaliyetleri gibi temalar tespit edilmiştir. Bu temalardan hareketle Taymur (2015) bakanlık, sivil toplum kuruluşları, üniversitelerle irtibat kurulması, eğitim içeriklerinin öğretmenlerin erişimine tamamen açılması, öğretmenlere hizmetiçi eğitimler verilmesi, öğretmenin rol model olması için teşvik edilmesi gibi bulguları tespit etmesi bu çalışmanın bulgularıyla paralellik arz etmektedir. Onat Sayın (2020) aile ve çevre ile ilişkilerin geliştirilmesi ve bilinçlendirilmesi, üniversitelerle bağlantıların sağlanması, değerler eğitiminin okul sonrası devamı için aile ile iş birliği yapılmasına yönelik görüşler tespit etmiştir. Bununla beraber öğretim programlarının güncellenerek değerler eğitimi adı altında yeni bir dersin konulması ve ders saatinin eklenmesi gibi öneriler sunmuş olması bu çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Ergün & Koç (2022) çalışmasında eğitim içeriklerinin zenginleştirilmesi, daha çok güncel hayatla bağlantı kurulması gerekliliği, değerler eğitime yönelik toplum nezdinde devletin bazı kurumlara yönelik kontrolünün sıklaştırması gerekliliği gibi çözüm önerileri bu çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir.
- Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminin müfredattaki konumuna ilişkin görüşlerinde ayrı bir ders olarak konulması, ayrı bir ders olmadan diğer derslere entegre şekilde yani güncel şekilde devamının uygun olacağı, hem ayrı olmalı hem de diğer derslere entegre olmalı gibi temaların bulgusuna ulaşılmıştır. Uzuner (2019) ve Aktepe vd. (2020) çalışmalarında bazı öğretmenlerin ayrı ders olması gerekliliği, ayrı ders olmayıp aynı şekilde devam edilmesi gerekliliği bunlar haricinde hem ayrı ders olsun hem de farklı derslere entegre olsun diyerek görüşlerini belirten çalışmaların olması bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Aktepe, Keser & Şeref (2020) çalışmasında ayrıca değerler eğitimi dersinin zorunlu ve seçmeli ders olması gerektiğine yönelik görüş belirten öğretmenlerin olması bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Yaşaroğlu (2020) çalışmasında ayrı bir ders olması gerekliliği görüşü bu çalışmayı desteklemektedir.
- Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminin öğrencilerin davranışlarındaki değişikliklerine yönelik görüşleri bağlamında bu çalışmada öğretmenlerin gerçekleştirdiği değerler eğitiminin davranışa dönüştüğünü, davranışa dönüşmediği ve kısmen davranışa dönüştüğünü belirten temalar oluşturulmuştur. Bu temaları destekleyecek Özbek & Ersen (2022) çalışmasında birçok katılımcı öğretmenin öğrencilerde davranış değişikliğine yardımcı olduğuna yönelik görüşü belirtmesi bu çalışmayı desteklemektedir. Bunun yanında Özleşmiş (2019) ve Bilir (2022) çalışmalarında da bazı öğretmenlerin öğrencilerin

davranışına dönüştüğünü, bazı öğretmenlerin öğrencilerde davranışa dönüşmediğini ifade etmeleri bu çalışmayı desteklemektedir. Batmaz & Erdoğan'ın (2019) bazı öğretmenlerin öğrencilerin değerler eğitimini davranışa dönüştürmediğini, bazı öğretmenlerin ise öğrencilerde kısmen, geçici davranışa dönüştüğünü ifade eden bulguları bu çalışmaların bulgularını desteklemektedir.

- Sınıf öğretmenlerinin değer eğitiminde kullandıkları çalışmalara yönelik görsel ağırlıklı, edebi ağırlıklı çalışmalar, teknolojik materyallerden yardım alınarak yapılan çalışmalar, okul dışı çalışmalar, uygulamaya dönük çalışmalar ve öğrencilerin bilişsel yapılarını geliştirmeye dönük çalışmalar olarak temalaştırılmıştır. Yapılan bu çalışmanın bulgularını Bilir (2022), Aydın (2019), Uzuner (2019), Batmaz & Erdoğan (2019), Karamustafaoğlu & Amanat (2017) ve Taymur (2015) çalışmaları desteklemektedir.

5. ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına ve sonuçlarına dayalı olarak şu öneriler getirilebilir:

- Değerler eğitiminin öğretime yönelik olarak özellikle ilkökulda değerler eğitimi adı altında ders konulması, bunun yanında değerler eğitimi altında ders kitaplarının basılması ve özellikle öğretmenler ve veliler için değerler eğitimi seminerleri, kursları, atölye çalışmaları yapılması önerilebilir.
- Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi sürecini daha da zenginleştirebilecek iyi örnekler çalışmaları yapmaları önerilebilir.

6. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşlerinin belirlendiği 2009-2023 yılları arasındaki çalışmalar ile bu yıllar arasındaki seçilen nitel çalışmaların bulgularıyla sınırlıdır. Bu çalışmanın bir diğer sınırlılığı Türkçe yayımlanmayan çalışmaları hariç tutmasıdır.

KAYNAKÇA

- Ada, S., Baysal, Z. N., & Korucu, S. (2005). Sınıf öğretmenlerinin sınıf içi olumsuz davranışlara gösterdikleri tepkilerin karakter eğitimi ve 2005 ilköğretim programı açısından değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3(10), 7-18.
- Adıgüzel, O. C., & Ergünay, O. (2012). Türkiye'de değerler üzerine gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme perspektifinden incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(41), 18-33.
- Akbaş, O. (2008). Değerler eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Akkaya, N. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin değer tercihleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(2), 69-82.
- Aksakal, M.S. (2020). *Nurettin Topçu'nun Türkiye'nin Maarif Davası isimli eserinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksoy, E. (2017). *İlkokullarda değerler eğitiminde etkili olan faktörlere ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Aktepe, V., Keser, H., & Şeref, Ş. E. (2020). Sınıf öğretmenlerinin perspektifinden değerler ve değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(4), 897-918. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.781857>
- Akpınar, B., & Özdaş, F. (2013). İlköğretimde değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 105-113.
- Aladağ, S., & Kuzgun, M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının değer kavramına ilişkin metaforik algıları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 163-193.
- Albayrak, F. (2015). *İlkokul sosyal bilgiler dersinde kazandırılan değerlerle ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alicı, F. (2019). *İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altheide, D. L., & Schneider, C.J. (2013). *Qualitative Media Analysis* (2. bs). London: SAGE Publications.
- Atmaca, G. (2011). *Çocuklara Mahsus Gazete' de değerler eğitimi (1-100 sayılar)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Avcı, N. (2007). *Toplumsal değerler ve gençlik*. Siyasal Kitabevi.
- Aydın, M. Z., & Gürler Akyol, G. (2014). *Psikoloji, Din ve Eğitim yönüyle insanî değerler*. Nobel Yayınları.
- Aydın, M. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşleri (Isparta İli Örneği)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın, İ. & Öksüz, A. (2021). Çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (25), 579-619. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1036589>
- Baş, G., & Beyhan, Ö. (2012). Türkiye'de değerler eğitimi konusunda yapılmış tezlerin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10(24), 55-74.
- Batdı, V. (2019). *Meta-tematik analiz: Örnek uygulamalar*. Anı Yayıncılık.
- Batdı, V., & Anıl, Ö. (2021). Bilgisayar destekli eğitimle öğrenme: Bir meta-tematik analiz. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 111-127. <https://doi.org/10.25092/baunfbed.842078>
- Batmaz, O., & Erdoğan, T. (2019). Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(6), 2681-2692. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3594>
- Bilir, E. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşleri (Çanakkale İli Örneği)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Çelikkaya, T., & Kürümlüoğlu, M. (2017). Veliler, öğrenciler ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin programdaki değerlere ilişkin değer hiyerarşileri, gerekçeleri ve önerileri. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(8), 243-264. <https://doi.org/10.20860/ijoses.338565>
- Çetin, A., & Ünsal, S. (2019). Öğretmen adaylarının değerlerle ilgili zihinsel yapıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (49), 187-210.
- Çırak, E. (2013). *Cengiz Aytmatov romanlarının değerler eğitimine katkısı*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uşak Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dilmaç, B., & Ekşi, H. (2007). Değerler eğitiminde temel tartışmalar ve temel yaklaşımlar. *İlk öğretmen Eğitimci Dergisi*, 14, 21-29.

- Dilmaç, B. (2007). *Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dilmaç, B., & Şimşir, Z. (2022, Mayıs 31). Okullarda değerler eğitimi. https://www.researchgate.net/publication/312057443_Okullarda_Degerler_Egitimi.
- Dinçer, B., & Gözel, Ü. (2019). İlkokul programlarında (1-4) yer alan ve kazandırılması hedeflenen değerlere ilişkin sınıf öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşlerinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(38), 207-234. <https://doi.org/10.34234/ded.536439>
- Elbir, B., & Bağcı, C. (2013). Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, (8), 1321-1333.
- Erbaş, A. A., & Başkurt, İ. (2022). Hayat Bilgisi dersindeki değerler eğitimine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 159-185. <https://doi.org/10.51460/baebd.977669>
- Erdönmez, A. (2019). *İlkokul 4. Sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin değerler eğitimi bakımından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Ergün, A., & Koç, S. (2022). Öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamalarına yönelik görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 729-754. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1033206>
- Gözel, Ü. (2018). *Hayat bilgisi dersi öğretim programının değerler eğitimi açısından öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gözler, A., Haskuş, A., Ayhan, B., Karşlı, E., & Akın, Z. (2020). Değerler eğitimi kapsamında hazırlanan bilimsel çalışmaların farklı değişkenler göre incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 224-241. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.677048>
- Gülmüş, R. (2015). *İlkokul 4.Sınıf Sosyal Bilgiler dersi tarih konularında değer öğretimine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gürel, D. (2016). Sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin ilkökul 4. sınıf insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi dersine yönelik görüşlerinin karşılıklı olarak incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 641-660.
- Gürkan, E. (2017). *İlkokullarda uygulanan değerler eğitimi uygulamalarının yönetici ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Kaçmaz, M. Y. (2020). *Hababam sınıfı filmlerinin değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Kadriye Uzuner, N. (2019). *Değerler eğitiminde kullanılan araç-gereç ve materyallere ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kafadar, T. (2019). *Türkiye, ABD ve Fransa'nın sosyal bilgiler öğretim programları ve ders kitaplarının değerler eğitimi boyutunda karşılaştırılması*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi.

- Kara, B. (2017). *İlköğretim okullarında değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uşak Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kara, K. (2018). Türkiye’de değerler eğitimi konusunda yapılan araştırmalarda dil olgusunun değer olarak görülmemesi üzerine bir araştırma. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 3(6), 126-141.
- Karamustafaoğlu, S., & Amanat, G. (2017). Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi hakkındaki görüşleri. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-15.
- Kardaş, M. N., & Cemal, S. (2017). Değerler eğitimi ve Türkçe öğretiminde değerler eğitimi üzerine yapılan araştırmalara ilişkin kaynakça denemesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16), 383-412.
- Keskin, Y. (2016). *Değerlere genel bir bakış: Tanımı, özellikleri, işlevi ve sınıflandırılması*. Mustafa Köylü (Ed.). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Kumbasar, E. (2011). *Muzaffer İzgü’nün romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurtulmuş, M., Tösten. R., & Gündaş. A. (2014). İlköğretim 1. kademe öğretmenlerinin değerler eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 281-305.
- Külünkoğlu, T. (2018). *Ortaokul 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde uygulanan değer eğitiminin öğrencilerin dürüstlük değerini kazanma düzeyine etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Memiş, Y. S. (2013). *Aşık Şeref Taşlıova’dan derlenen halk hikayelerinde değerler eğitimi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Memiş, A., & Gedik, E. G. (2010). Sınıf öğretmenlerinin değer yönelimleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(20), 123-142. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1075291>
- Memiş, A., & Güney Gedik, E. (2010). Sınıf öğretmenlerinin değer yönelimleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(20), 123-142.
- Onat Sayın, N. (2020). *İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin değerler eğitimi ile ilgili görüşleri (Merkez efendi İlçe Örneği)*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Dönem Projesi]. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özleşmiş, N. (2019). *İlkokul hayat bilgisi dersi kapsamındaki değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sidekli, S., & Aydın, Y. (2016). İlkokul eğitiminde etik iklim: Olumlu/olumsuz örnekler. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 16-26.
- Süslü, E. (2021). *Matematik dersinde değerler eğitime yönelik ortaokul matematik öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Tekin, Ö. G., & Bedir, G. (2019). Ortaokul öğretim programlarındaki kazanımların karakter eğitimi analizi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, (17)38, 139-169. <https://doi.org/10.34234/ded.492505>
- Taıyıldız, G., & Güney, K. (2023). 8. Sınıf ders kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Rumeli’de Dil ve Anlatım Dergisi*, (35), 594-625. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1346225>

- Taymur, Z. A. (2015). *İlkokul öğretmenlerinin değerler eğitimi ve uygulamalarına yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma (Batman ili örneği)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tosun, Y. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimini zorlaştıran faktörlere ilişkin görüşleri ve değerler eğitimine yönelik uygulamaları*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tokdemir, M. A. (2007). *Tarih öğretmenlerinin değerler ve değerler eğitimi hakkındaki görüşleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turan, C., & Arslan, S. (2016). İlkokul öğrencilerinde evrensel ve insani değerlerin kazandırılma sürecinin, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports and Science Education*, 5(1), 26-41.
- Ulun, E. B. (2022). Cahit Uçuk'un çocuk romanlarında değerler eğitimi. *Uluslararası İnsan Ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 133-145.
- Ulusoy, K., & Arslan, A. (2014). Değerli bir kavram olarak değer ve değerler eğitimi. *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi* kitabı içinde (ss.1-14). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yalar, T., & Yelken, T. Y. (2011). Değerler eğitiminin iyileştirilmesi ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi ve bir program modülü örneğinin geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilgiler Dergisi*, 10(38), 79-98.
- Yağcı, A. B. (2012). *Değerler eğitimi bağlamında Yusuf ile Züleyha kıssası*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yaşar Ş., & Çengelci T. (2012). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimine ilişkin bir durum çalışması. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(9), 1-23.
- Yaşar, Ş., Gültekin, M., & Gürdoğan, B. Ö. (2013). Sınıf öğretmenlerinin bakış açısıyla küreselleşmenin değerler eğitimine yansımaları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(26), 339-369.
- Yaşaroğlu, C. (2020). Sınıf öğretmenlerinin sürdürülebilir değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(72), 4626-4640. <http://dx.doi.org/10.26449/sss.2662>
- Yazar, T. (2012). Öğretmen adaylarının değerler hakkındaki görüşleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2, 61-68.
- Yel, S., & Aladağ, S. (2009). *Sosyal bilgilerde değerlerin öğretimi*. Mustafa Safran (Ed.). Sosyal Bilgiler Öğretimi, 118-145. Pegem A Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, N., & Turan, S. (2015). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersi öğretim programındaki değerlerin kazandırılma sürecine yönelik görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(2), 420-437.
- Yurtal, F., & Yontar, A. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin öğrencilerinden bekledikleri sorumluluklar ve sorumluluk kazandırmada kullandıkları yöntemler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 411-424.
- URL, (1) <https://www.dersturkce.net/2022/03/bir-insan-ahlaken-egitmeden-sadece.html>

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu çalışmada taraf olabilecek herhangi bir kişi, kurum veya kuruluş arasında bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek ve Teşekkür: Çalışma için herhangi bir kurum ya da kuruluştan finansal destek alınmamıştır. Gösterdikleri ilgi ve emekten dolayı Dicle Akademi Dergisi Editörlerine ve katkılarından dolayı hakemlere teşekkür ederiz.

Etik Kurul İzni: Çalışma konusu etik kurul iznini gerektirmemektedir. Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder.

Katkı Oranı: Makaleye, birinci yazarın katkı oranı %40, ikinci, üçüncü ve dördüncü yazarların katkı oranı ise %20'serdir.

* * * * *

EXTENDED ABSTRACT

Students need to learn sensory acquisitions that complement their learning, in addition to cognitive and psychomotor acquisitions. The basis of the sensory field is based on the transfer of values and attitudes to future generations. For this reason, values are like signboards in the lives of individuals. If values are ignored and lived, negativities are inevitable. Values, as the spiritual stones of society, guide human behavior and help people live peacefully in society. In this respect, the more the value judgments in a society are transferred to future generations, the more difficult it will be for that society not to lose its importance among other societies. The education system for the children who want to be raised for these purposes and the schools that are the implementers of the system have serious duties. Considering the developmental periods of children in schools, providing values education from an early age will pave the way for children to be sensitive about values and for the values to be permanent. Considering that it becomes difficult for people to change their temperament and characters after a certain age level, values education practices at the primary school level become important. At this point, classroom teachers come to the fore as the most key element in providing students with a qualified values education. Classroom teachers also have many responsibilities in values education. Especially at the primary school level, students take their teachers as examples through observation, imitation, and social learning. In this process, classroom teachers need to be role models, considering that their students are like a camera in terms of their gestures, attitudes, attitudes, and behaviors. For this reason, this study aims to examine classroom teachers' views on values education by making a meta-thematic analysis. For this purpose, 26 qualitative studies obtained from the scans of the Council of Higher Education (YÖK) Thesis Center and Google Scholar databases were included in the research. Meta-thematic analysis method was used in this research. Meta-thematic analysis aims to collate the qualitative findings in the studies examined by creating new themes and codes based on studies on textual content, based on document analysis. In this type of analysis, the findings of qualitative studies conducted around a specific research topic are re-created and interpreted by making a common inference. Within the scope of meta-thematic analysis, studies were found in the searches made from the Higher Education Council (YÖK) Thesis Center and Google Scholar databases. The number of studies accessed using databases is 96. Among these studies, 47 of the studies whose titles did not concern classroom teachers were eliminated. The opinions of classroom teachers on values education were collected by document review of the studies. While analyzing the data obtained in this research, data analysis was diversified. Both content analysis and descriptive analysis were used in the research. Problems encountered in values education in the research findings; It is divided into themes such as communication technologies, family and environment, school management and formality problems, curriculum, teacher attitudes, school conditions, lack of materials, and not being suitable for students' development. In the solution suggestions

for the problems encountered in values education; The books and supplementary materials are divided into themes such as contact with stakeholders, enriching the educational process, development of teachers and administrators, relations with family and environment, state attitude, and curriculum. Although there are different opinions about having a separate course for values education, the studies carried out in values education are thematized as Visual Intensive, Literary and Art Intensive, Technology Integrated, Application Intensive, Cognitive Intensive, and Out-of-School Studies. Although there are different opinions about having a separate course for values education, the studies carried out in values education are thematized as Visual Intensive, Literary and Art Intensive, Technology Integrated, Application Intensive, Cognitive Intensive, and Out-of-School Studies. Around these results; Apart from this study, in which the opinions of classroom teachers on values education are obtained, suggestions can be made that a meta-thematic study can be conducted to obtain the opinions of different branch teachers.

EKLER

Araştırmaya Dâhil Olan Çalışmalar

Çalışma Kodu	Çalışma Künyesi
Ç1	Erbaş, A. A. ve Başkurt, İ. (2022). Hayat bilgisi dersindeki değerler eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. <i>Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi</i> , 13(1), 159-185.
Ç2	Aydın, M. (2019). <i>Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitime yönelik görüşleri (Isparta ili örneği)</i> . [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
Ç3	Bilir, E. (2022). <i>Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitime yönelik görüşleri (Çanakkale İli Örneği)</i> . [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
Ç4	Albayrak, F. (2015). <i>İlkokul Sosyal Bilgiler Dersinde Kazandırılan Değerlerle İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri</i> . [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
Ç5	Özleşmiş, N. (2019). İlkokul hayat bilgisi dersi kapsamındaki değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
Ç6	Onat Sayın, N. (2020). İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin değerler eğitimi ile ilgili görüşleri (Merkezefendi ilçe örneği). [Yayımlanmamış Yüksek lisans Dönem Projesi]. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
Ç7	Kadriye Uzuner, N. (2019). Değerler eğitiminde kullanılan araç-gereç ve materyallere ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
Ç8	Batmaz, O. & Erdoğan, T. (2019). Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitime yönelik görüşleri. <i>Kastamonu Education Journal</i> , 27(6), 2681-2692.
Ç9	Özbek, R. & Erzen, V. (2023). İlkokullardaki değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. <i>Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> . 10.9779/pauefd.1075291.
Ç10	Karamustafaoğlu, S. ve Amanat, G. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Hakkındaki Görüşleri. <i>Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi</i> , 3(3), 1-15
Ç11	Taymur, Z. A. (2015). <i>İlkokul öğretmenlerinin değerler eğitimi ve uygulamalarına yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma (Batman ili örneği)</i> . [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
Ç12	Yaşar Ş. & Çengelci T. (2012). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitime ilişkin bir durum çalışması, <i>Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi</i> , 3(9), 1-23.
Ç13	Yaşaroğlu, C. (2020). Sınıf öğretmenlerinin sürdürülebilir değerler eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi, <i>International Social Sciences Studies Journal</i> , 6(72), 4626-4640.
Ç14	Gülmüş, R. (2015). <i>İlkokul 4.sınıf sosyal bilgiler dersi tarih konularında değer öğretimine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri</i> . [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Araştırmaya Dâhil Olan Çalışmalar (Devamı)

Çalışma Kodu	Çalışma Künyesi
Ç15	Tosun, Y. (2021). <i>Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimini zorlaştıran faktörlere ilişkin görüşleri ve değerler eğitimine yönelik uygulamaları</i> . [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
Ç16	Aksoy, E. (2017). <i>İlkokullarda değerler eğitiminde etkili olan faktörlere ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi</i> . [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
Ç17	Aktepe, V., Keser, H. ve Şeref, Ş. E. (2020). Sınıf öğretmenlerinin perspektifinden değerler ve değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi. <i>Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi</i> , 22(4), 897-918.
Ç18	Ergün, A. & Koç, S. (2022). Öğretmenlerin Değerler Eğitimi Uygulamalarına Yönelik Görüşleri. <i>İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 23(2), 729-754.
Ç19	Diñer, B. & Gözel, Ü. (2019). İlkokul programlarında (1-4) yer alan ve kazandırılması hedeflenen değerlere ilişkin sınıf öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin görüşlerinin incelenmesi. <i>Değerler Eğitimi Dergisi</i> , 17(38), 207-234.
Ç20	Uzuner, N. K. (2019). Değerler eğitimine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. <i>PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi</i> , 5(2), 42-58.
Ç21	Meydan, A. & Bahçe A. (2010). Hayat bilgisi öğretiminde değerlerin kazandırılma düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi, <i>Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi</i> , 1(1), 20-37.
Ç22	Erbaş, A. A. & Başkurt, İ. (2020). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi derslerinde kullandıkları değerler eğitimi yaklaşımları. <i>İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 21(2), 926-941.
Ç23	Albayrak, F. (2015). <i>İlkokul sosyal bilgiler dersinde kazandırılan değerlerle ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri</i> . [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
Ç24	Akpınar, B. ve Özdaş, F. (2013). İlköğretimde değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. <i>Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi</i> , 23(2), 105-113.
Ç25	Yalar, T. & Yelken, T. Y. (2011). Değerler eğitiminin iyileştirilmesi ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi ve bir program modülü örneğinin geliştirilmesi. <i>Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi</i> , 10(38), 79-98.
Ç26	Turan, C. & Arslan, S. (2016). İlkokul öğrencilerinde evrensel ve insani değerlerin kazandırılma sürecinin, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. <i>International Journal of New Trends in Arts, Sports ve Science Education</i> , 5(1), 146-9466.